EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

3. september 2009 *

Kohtuasjas C-489/07,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Amtsgericht Lahri (Saksamaa) 26. oktoobri 2007. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 5. novembril 2007, menetluses

**Pia Messner**

*versus*

**Firma Stefan Krüger,**

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann (ettekandja), kohtunikud M. Ilešič, A. Tizzano, E. Levits ja J.-J. Kasel,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

kohtujurist: V. Trstenjak,
kohtusekretär: ametnik K. Sztranc-Sławiczek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 11. detsembri 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Saksamaa valitsus, esindajad: M. Lumma ja J. Kemper,

– Belgia valitsus, esindaja: L. Van den Broeck,

– Hispaania valitsus, esindaja: J. Rodríguez Cárcamo,

– Austria valitsus, esindaja: E. Riedl,

– Portugali valitsus, esindajad: L. Inez Fernandes ja P. Contreiras,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: V. Kreuschitz, W. Wils ja H. Krämer,

olles 18. veebruari 2009. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

**otsuse**

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 1997. aasta direktiivi 97/7/EÜ tarbijate kaitse kohta sidevahendi abil sõlmitud lepingute korral (EÜT L 144, lk 19; ELT eriväljaanne 15/03, lk 319) artiklit 6.

2 See taotlus esitati kohtuvaidluses, mille pooled on tarbija P. Messner ja sidevahendi abil müügiga (internetimüük) tegelev ettevõtja Firma Stefan Krüger (edaspidi „Stefan Krüger"), seoses 278 euro tagasimaksmisega pärast sidevahendi abil sõlmitud lepingu lõpetamist.

## Õiguslik raamistik

*Ühenduse õigus*

3 Direktiivi 97/7 põhjendus 14 näeb ette:

„[Arvestades, et] tarbija ei saa tegelikult toodet näha ega osutatava teenuse laadiga tutvuda enne lepingu sõlmimist; tuleks sätestada lepingust taganemise õigus, kui käesoleva direktiiviga ei ole ette nähtud teisiti; et kõnealune õigus ei oleks pelgalt vormiline, peavad tarbija võimalikud kantavad kulutused taganemisõiguse kasutamise korral piirduma kauba tagastamisega seotud otseste kulutustega; taganemisõigus ei piira tarbija siseriiklikest õigusaktidest tulenevaid õigusi, eelkõige selliste toodete või teenuste saamisel, mis on ebakvaliteetsed või ei vasta kõnealuste toodete või teenuste pakkumises esitatud kirjeldusele; liikmesriikide ülesandeks on kindlaks määrata taganemisõiguse kasutamisest tulenevad muud tingimused ja kokkulepped."

4 Selle direktiivi artikli 6 lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„Taganemisõigus

1. Tarbijal on õigus vähemalt seitsme tööpäeva jooksul igast sidevahendi abil sõlmitud lepingust taganeda ilma sanktsioonide ja põhjendusteta. Ainus taganemisõiguse

kasutamisega seotud maks, mida võib tarbijalt nõuda, on kauba tagastamise otsesed kulud.

[…]

2. Kui tarbija on kasutanud taganemisõigust käesoleva artikli alusel, on tarnija kohustatud tasuta tagastama tarbija makstud summad. Ainus taganemisõiguse kasutamisega seotud maks, mida võib tarbijalt nõuda, on kauba tagastamise otsesed kulud. Kõnealune tagasimakse tuleb teha võimalikult kiiresti, kuid igal juhul 30 päeva jooksul."

5 Sama direktiivi artikkel 14 sätestab:

„Miinimumklausel

Tarbijakaitse kõrgema taseme tagamiseks võivad liikmesriigid käesoleva direktiivi reguleerimisalas kehtestada või säilitada rangemad sätted, kui need on kooskõlas asutamislepinguga. […]"

*Siseriiklik õigus*

6 Saksa tsiviilseadustiku (Bürgerliches Gesetzbuch, edaspidi „BGB") artikkel 312d „Lepingust taganemise õigus ja tagastamisõigus sidevahendi abil sõlmitud lepingute korral" sätestab:

„1. Sidevahendi abil lepingu sõlminud tarbijal on §-s 355 kirjeldatud taganemisõigus. Kui leping puudutab kauba kättetoimetamist, võib taganemisõigust asendada §-s 356 ette nähtud tagastamisõigus.

2. Erandina § 355 lõike 2 esimeses lauses sätestatust ei hakka taganemistähtaeg kulgema enne §-s 312c lõikes 2 sätestatud teavitamiskohustuse täitmist; kauba kättetoimetamise korral ei hakka taganemistähtaeg kulgema enne päeva, mil adressaat on kauba kätte saanud; samaliigilise kauba kättetoimetamise korral mitmes osas ei hakka see tähtaeg kulgema enne esimese osa kättesaamist ja teenuse puhul ei alga tähtaeg enne lepingu sõlmimise päeva."

7 BGB § 355 „Lepingust taganemise õigus tarbijalepingute puhul" sätestab:

„1. Kui seaduses on tarbijale ette nähtud käesoleva sätte kohane taganemisõigus, ei ole tarbija selle õiguse tähtaegse kasutamise korral enam seotud lepingu sõlmimisel antud nõustumusega. Taganemist ei tule põhjendada ja sellest tuleb teatada kirjalikult või asja tagasisaatmisega müüjale kahe nädala jooksul; tähtaja arvestamisel läheb arvesse asja saatmise kuupäev.

2. Tähtaeg hakkab kulgema hetkest, mil tarbijat on teavitatud taganemisõigusest kirjalikult, teatisega, kus on selgesti täpsustatud tema õigused vastavalt kasutatud sidevahendi puhul kohaldatavatele nõuetele; teatis sisaldab ka selle isiku nime ja aadressi, kellele tuleb lepingust taganemisest teatada ning teatises peavad olema märgitud taganemistähtaja algus ning ära toodud lõike 1 teises lauses sätestatud eeskirjad. Kui teatis jõuab tarbijani pärast lepingu sõlmimist, pikeneb tähtaeg, erandina lõike 1 teisest lausest, ühe kuuni. Kui leping tuleb sõlmida kirjalikult, ei alga tähtaeg enne, kui tarbija käsutusse on antud üks lepingueksemplar või tarbija kirjalik tellimus või lepingu originaali või tellimuse koopia. Tähtaja alguse vaidlustamise korral lasub tõendamiskoormis müüjal.

3. Taganemisõigus kaob hiljemalt kuus kuud pärast lepingu sõlmimist. Kauba kättetoimetamise korral ei hakka tähtaeg kulgema enne päeva, mil tarbija on kauba kätte saanud. Erandina esimesest lausest ei kao taganemisõigus juhul, kui tarbijat ei ole tema taganemisõigusest nõuetekohaselt teavitatud; sidevahendi abil sõlmitud finantsteenuse osutamise lepingu puhul ei kao taganemisõigus lisaks ka siis, kui müüja ei ole nõuetekohaselt täitnud teavitamisega seotud kohustusi, mis tulenevad talle § 312c lõike 2 punktist 1.”

8 BGB § 357 „Lepingust taganemise ja lepingu alusel saadu tagastamise õiguslikud tagajärjed” sätestab:

„1. Kui ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse taganemis- ja tagastamisõiguse suhtes analoogia alusel lepingu lõpetamist reguleerivaid sätteid. Paragrahvi 286 lõiget 3 kohaldatakse *mutatis mutandis* selle sätte kohasele maksete tagasimaksmise kohustusele; tähtaeg, mille see säte kehtestab, hakkab kulgema tarbijapoolsest taganemisest või tagastamisest. Mis puudutab tarbija tagasimaksmise kohustust, siis selle tähtaeg hakkab samuti kulgema hetkest, mil tarbija teeb vastava avalduse; müüja tagasimaksmise kohustuse tähtaeg hakkab kulgema hetkest, mil see avaldus temani jõuab.

3. Erandina § 346 lõike 2 esimese lause punktist 3 tuleb tarbijal maksta hüvitist, kui üleantu on halvenenud tavapärase kasutuse tagajärjel, tingimusel et tarbijat oli hiljemalt lepingu sõlmimise hetkel kirjalikult teavitatud nii sellisest õiguslikust tagajärjest kui ka võimalusest seda vältida. Ta ei pea sellist hüvitist maksma, kui halvenemine on aset leidnud asja kontrollimise tagajärjel. § 346 lõike 3 esimese lause punkti 3 ei kohaldata, kui tarbijat teavitati nõuetekohaselt tema õigusest lepingust taganeda või kui ta oli sellest muul viisil teadlikuks saanud.

4. Eelnevates sätetes on lepingupoolte õigused sätestatud ammendavalt."

9 BGB § 346 „Lepingust taganemise tagajärjed" lõiked 1–3 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui lepingupool võib vastavalt lepingule või seadusele lepingust taganeda, siis on pooled taganemise korral kohustatud saadud sooritused üksteisele tagastama ja tegelikult saadud viljad välja andma.

2. Tagastamise või väljaandmise asemel peab võlgnik maksma hüvitist, kui:

1) tagastamine või väljaandmine on üleantu olemuse tõttu välistatud;

2) ta on üleantud eseme ära tarvitanud, võõrandanud, koormanud kolmanda isiku õigusega, ümber töötanud või ümber korraldanud;

3) üleantu on halvenenud või hävinud; tavalisest kasutamisest tingitud kulumist ei arvestata.

Kui leping näeb ette vastusoorituse, tuleb seda hüvitise arvutamisel arvestada; laenust saadud kasu hüvitamisel võib tõendada, et kasu väärtus oli madalam.

3. Hüvitamise kohustus on välistatud, kui:

1) taganemise aluseks olev puudus ilmnes alles eseme ümbertöötamisel või ümberkorraldamisel;

2) halvenemine või hävimine toimus võlausaldajast tulenevatel asjaoludel või kui kahju oleks tekkinud ka võlausaldaja juures;

3) seadusest tuleneva taganemisõiguse teostamise puhul on üleantu halvenenud või hävinud vaatamata sellele, et lepingupool ilmutas niisugust hoolt, mida ta rakendab tavapäraselt oma asjades.

Alusetult saadu tuleb välja anda.”

## Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

10 P. Messner ostis Stefan Krügerilt 2. detsembril 2005 Interneti vahendusel kasutatud sülearvuti hinnaga 278 eurot.

11 Stefan Krügeril olid selle ostu sooritamise ajal Internetis üleval müügilepingu tüüptingimused, mis nägid muu hulgas ette, et ostja kohustub tasuma hüvitist kauba halvenemise eest, mille on põhjustanud selle tavaline kasutamine.

12 2006. aasta augustis ilmnes kõnealuse arvuti ekraanil puudus. P. Messner teavitas Stefan Krügerit ekraani puudusest 4. augustil 2006. Viimane keeldus puudust tasuta kõrvaldamast.

13 7. novembril 2006 teatas P. Messner, et ta taganeb lepingust ja pakkus, et saadab sülearvuti Stefan Krügerile tagasi, kui viimane makstab talle tagasi kauba ostuhinna. Lepingust taganemine toimus BGB järgi tähtaegselt, sest P. Messner ei olnud saanud teavet, mille saamisest lepingust taganemise tähtaeg selle seadustiku sätete järgi kulgema hakkab.

14 P. Messner esitas Amtsgericht Lahri hagi Stefan Krügeri vastu 278 euro väljanõudmiseks.

15 Stefan Krüger märkis kostja vastuses, et P. Messner võlgneb talle igal juhul hüvitise, mille summa vastab sülearvuti kasutamisele peaaegu kaheksa kuu jooksul. Seda tüüpi

sülearvuti keskmine rendihind turul on kuni 118,80 eurot kolme kuu eest, nii et hüvitisesumma selle aja eest, mil P. Messner kõnealust arvutit kasutas, oleks 316,80 eurot.

16 Neil asjaoludel otsustas Amtsgericht Lahr menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas […] direktiivi 97/7 artikli 6 lõiget 2 koosmõjus lõike 1 teise lausega tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mille alusel müüja võib nõuda kättetoimetatud kauba kasutamise eest hüvitist, kui tarbija taganes lepingust tähtaegselt?"

**Eelotsuse küsimus**

17 Esitatud küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 97/7 artikli 6 lõiget 2 koosmõjus lõike 1 teise lausega tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis näevad müüjale ette võimaluse nõuda tarbijalt sidevahendi abil sõlmitud lepingu alusel saadud asja kasutamise eest hüvitist, kui tarbija kasutas tähtaegselt oma õigust lepingust taganeda.

18 Direktiivi 97/7 artikli 6 lõike 1 teise lause ja artikli 6 lõike 2 järgi on kauba tagastamisega seotud otsesed kulud ainus tasu, mida tarbijalt võib taganemisõiguse kasutamisega seoses nõuda.

19 Sellega seoses tuleneb direktiivi 97/7 põhjendusest 14, et keeld, mille kohaselt tarbija kantavad võimalikud kulutused taganemisõiguse kasutamise korral peavad piirduma kauba tagastamisega seotud otseste kulutustega, on kantud eesmärgist, et kõnesolevas direktiivis sätestatud lepingust taganemise õigus „ei oleks pelgalt vormiline". Kui selle õiguse kasutamine oleks seotud rahalise koormisega, võiks see pärssida tarbija soovi nimetatud õigust kasutada.

20 Lisaks ilmneb samast põhjendusest, et taganemisõigus on nähtud ette, et kaitsta tarbijat eriolukorras, mis valitseb sidevahendi abil sõlmitava lepingu korral, arvestades, et „tarbija ei saa tegelikult toodet näha ega osutatava teenuse laadiga tutvuda enne lepingu sõlmimist". Lepingust taganemise õigus on seega mõeldud kompenseerima ebasoodsat olukorda, milles on tarbija sidevahendi abil sõlmitava lepingu korral, nähes talle ette sobiva nn järelemõtlemisaja, mille jooksul ta saab omandatud asja kontrollida ja järele proovida.

21 Direktiivi 97/7 artikli 6 lõike 1 teises lauses ja artikli 6 lõikes 2 sätestatud keeldu tuleb tõlgendada eespool kirjeldatud eesmärke arvestades.

22 Sellega seoses olgu öeldud, et üldine kohustus sidevahendi abil sõlmitud lepingu alusel saadud asja kasutamise eest hüvitist tasuda on eespool nimetatud eesmärkidega vastuolus.

23 Ka kohtujurist märgib oma ettepaneku punktis 74, et kui tarbijal tuleks tasuda taoline hüvitis ainult seetõttu, et tal oli võimalik kasutada sidevahendi abil sõlmitud lepingu alusel saadud asja seni, kui see oli tema valduses, saaks tarbija taganemisõigust kasutada ainult selle hüvitise tasumise vastu. Niisugune tagajärg oleks selges vastuolus direktiivi 97/7 artikli 6 lõike 1 teise lause ja artikli 6 lõike 2 sõnastuse ja eesmärgiga ning võtaks tarbijalt muu hulgas võimaluse kasutada vabalt ja surveta talle kõnealuse direktiiviga jäetud nn järelemõtlemisaega.

24 Samuti ohustaks see lepingust taganemise õiguse tõhususust ja tulemuslikkust, kui tarbijal tuleks tasuda hüvitist pelgalt asjaolu tõttu, et ta sidevahendi abil sõlmitud lepingu alusel saadud asja kontrollis ja järele proovis. Arvestades, et taganemisõiguse eesmärk on just nimelt anda tarbijale selline võimalus, ei saa selle võimaluse kasutamise tagajärjeks olla olukord, kus tarbija võib kõnealust õigust kasutada ainult tingimusel, et ta tasub kõnealuse hüvitise.

25 Ehkki direktiivi 97/7 eesmärk on kaitsta tarbijat sidevahendi abil sõlmitud lepingu korral valitsevas erandlikus olukorras, ei ole direktiivi eesmärk anda tarbijale õigusi, mis läheksid kaugemale, kui on vajalik talle kuuluva taganemisõiguse tõhusaks kasutamiseks.

26 Direktiivi 97/7 eesmärk ja eelkõige selle artikli 6 lõike 1 teises lauses ja artikli 6 lõikes 2 sätestatud keeld ei ole seega põhimõtteliselt takistuseks sellele, et liikmesriigi õigusaktidega asetatakse tarbijale kohustus tasuda õiglast hüvitist juhul, kui tarbija kasutas sidevahendi abil sõlmitud lepingu alusel saadud asja tsiviilõiguse põhimõtete, näiteks hea usu või alusetu rikastumise põhimõtte vastaselt.

27 Selle kohta olgu öeldud, et direktiivi 97/7 põhjenduse 14 viimase lause järgi on liikmesriikide ülesanne kindlaks määrata taganemisõiguse kasutamisest tulenevad muud tingimused ja kokkulepped. Seda pädevust tuleb siiski kasutada kooskõlas direktiivi eesmärgiga ning eelkõige ohustamata taganemisõiguse tõhusust ja tulemuslikkust. See oleks ohus näiteks siis, kui eespool mainitud hüvitisesumma osutuks kõnealuse asja ostusummaga võrreldes ebaproportsionaalseks või siis, kui liikmesriigi õigusnormid asetaksid tarbijale kohustuse tõendada, et ta ei kasutanud asja taganemisõiguse teostamiseks ettenähtud tähtaja jooksul viisil, mis ületanuks taganemisõiguse tõhusaks kasutamiseks vajaliku.

28 Siseriiklikul kohtul tuleb otsustada tema lahendada olev konkreetne kohtuasi eespool toodud põhimõtteid arvestades, võttes nõuetekohaselt arvesse kõiki kohtuasja asjaolusid, sh eelkõige kõnesoleva toote laadi ja selle ajavahemiku kestust, mille jooksul tarbija kasutas müüjapoolse teavitamiskohustuse täitmata jätmise tõttu oma taganemisõigust.

29 Arvestades eelnevaid kaalutlusi, tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 97/7 artikli 6 lõike 1 teist lauset ja artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui siseriiklikud õigusnormid näevad müüjale ette üldise võimaluse nõuda tarbijalt sidevahendi abil sõlmitud lepingu alusel saadud asja kasutamise eest hüvitist, kui tarbija kasutas tähtaegselt oma õigust lepingust taganeda. Samade sätetega ei ole siiski vastuolus see, kui tarbijale asetatakse kohustus tasuda hüvitist juhul, kui tarbija kasutas asja tsiviilõiguse põhimõtete, näiteks hea usu või alusetu rikastumise põhimõtte vastaselt, tingimusel et sellega ei ohustata kõnealuse direktiivi eesmärki ja eeskätt taganemisõiguse tõhusust ja tulemuslikkust, mis on siseriikliku kohtu hinnata.

**Kohtukulud**

30 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

**Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 1997. aasta direktiivi 97/7/EÜ tarbijate kaitse kohta sidevahendi abil sõlmitud lepingute korral artikli 6 lõike 1 teist lauset ja artikli 6 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui siseriiklikud õigusnormid näevad müüjale ette üldise võimaluse nõuda tarbijalt sidevahendi abil sõlmitud lepingu alusel saadud asja kasutamise eest hüvitist, kui tarbija kasutas tähtaegselt oma õigust lepingust taganeda.**

**Samade sätetega ei ole siiski vastuolus see, kui tarbijale asetatakse kohustus tasuda hüvitist juhul, kui tarbija kasutas asja tsiviilõiguse põhimõtete, näiteks hea usu või alusetu rikastumise põhimõtte vastaselt, tingimusel et sellega ei ohustata kõnealuse direktiivi eesmärki ja eeskätt taganemisõiguse tõhusust ja tulemuslikkust, mis on siseriikliku kohtu hinnata.**

Allkirjad